

Claustre del Monestir de Santa Maria de l' Estany

L'Estany

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Nucli urbà, Plaça del Monestir, 2
Emplaçament
Alçada: Monestir de Santa Maria de l'Estany, al centre del nucli urbà.
872

Coordenades:

Latitud: 41.86913
Longitud: 2.11249
UTM Est (X): 426348
UTM Nord (Y): 4635627

Classificació

Número de fitxa 08079 - 78
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Contemporani
Segle XIV - XXI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Recents treballs de restauració (2017)
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs National Monument Record – Religios i/o funerari
inspire:
Observacions protecció: BCIN 118-MH R-I-510439 3/6/1991
Data aprovació: dl., 03/06/1991 - 12:00
Número inventari Si, IPA 127
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios

Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic
Fitxes associades:	
	Plafons ceràmics del Via Crucis
	Monestir de Santa Maria de l'Estany
Autoria de la fitxa	Anna Chàvez Calm - Isidre Pastor Batalla
Data de registre de la fitxa:	dv., 15/07/2016 - 02:00

Descripció

El claustre, comunicat amb l'església per un portal gòtic del segle XVI, constitueix l'element original millor conservat i més interessant del conjunt. Situat a migdia de l'església, és de planta quadrada, força regular, amb quatre galeries de deu arcs que reposen sobre nou parells de columnes, excepte als angles, on hi ha un grup de cinc columnes (que havien estat massissades i foren refetes en la restauració dels anys 50). Té un total de 72 capitells, molt ben conservats, només amb algunes mutilacions intencionades. El sostre és embigat, tot i que abans sembla que era amb volta. La seva construcció s'allargà a mitjà segle XII fins a finals del XIII o principis del XIV, amb la intervenció de diversos tallers d'escultura, tal com reflecteix la diversitat temàtica dels seus capitells. L'ala més primitiva és la de tramuntana (la més propera a l'església). En els seus capitells s'escenifica la vida de Jesús, entre dos capitells (situats als extrems) que al·ludeixen a la redempció: el pecat original, d'un costat, i el pesament d'una ànima, de l'altre. A l'ala de llevant destaquen els temes profans (una noia pentinant-se, les esposalles d'una parella), així com diversos motius vegetals. A les altres dues ales predominen els motius florals, de bestiar, geomètrics o heràldics. Originàriament, el claustre tenia dos pisos. El superior, amb una façana totalment llisa interrompuda només per dos finestrals per banda, fou suprimit en la restauració duta a terme els anys 1948-58, i novament refet, en un llenguatge arquitectònic totalment diferent, els anys 1981-83. Aquesta última intervenció comportà la construcció d'un polèmic voladís de grans dimensions, de formigó armat, bastit per protegir els capitells de les inclemències del temps. Envoltan el claustre les antigues dependències monàstiques, bastides entre els segles XIV i XVII, ara destinades a rectoria, biblioteca pública i museu.

Descripció dels sarcòfags: Sarcòfag de l'abat Jaume de Rocafort o de Rocabertí: Adossat a la paret de l'ala est del claustre, a una alçada de dos metres sobre el sòl. És d'estil gòtic florit i porta una inscripció en caràcters gòtics. A cada costat de la mateixa hi veiem dues representacions de l'escut de l'abat del monestir anomenat Jaume, les despulles del qual guarda el sarcòfag. Presenta la següent inscripció: al dia set de les Kalendes de Novembre (26 d'octubre) de l'any 1311 morí en Jaume, per la Gràcia de déu, abat de l'Estany, qui enriqueí aquesta església amb molts béns espirituals i materials, l'ànima del qual pugui fruir dels celestials". Sarcòfag dels Senyors de Peguera: Sepulcre que conté les despulles dels Senyors de Peguera amb una inscripció de trets gòtics i el corresponent escut de la família. És d'estil gòtic i està situat a uns dos metres d'alçada sobre el sòl. Presenta a la part superior una escultura jacent d'un soldat vestit amb cota de malla, amb l'espasa enmig del pit i un petit gos sota els peus. La factura de l'anomenada escultura és força acurada i ben resolta. Aquest sarcòfag guarda les despulles de Bernat, Ramon i Guillem de Peguera, cavallers i soldats. Presenta una inscripció que, traduïda diria: "en l'any 1335 han estat traslladats en aquest vas els venerables Ramon, Guillem i Bernat de Peguera nobles militars i altres de la seva parentela, els quals, amb llurs béns feren prosperar molt aquesta església. Bernat féu en la mateixa algunes fundacions. Les seves ànimes regnin en la glòria".

Observacions:

En el marc de les inversions corresponents a l'1% cultural de l'Eix Transversal, gestionat per CEDINSA, a l'any 2017 s'han executat un seguit de treballs de restauració al claustre: s'han consolidat les columnes i s'han protegit de l'aigua mitjançant noves canalitzacions; s'ha reparat la teulada i s'ha reforçat l'accès al sobreclaustre. (segueix de descripció) Sarcòfag de l'abat Berenguer de Vall: És el

situat al mig dels tres adossats a l'ala Est del claustre, situat a uns dos metres sobre el sòl. Presenta una inscripció de caràcters gòtics entre dues imatges de l'escut de la casa de Vall: un lleó coronat situat en posició rampant. El sepulcre és d'estil gòtic. La inscripció diu: "als quatre Idus del Mes de Maig (el 12) de l'any 1316, morí el senyor Barnat de Vall de grata memòria, abat d'aquesta església, l'ànima del qual sigui col·locada en el celest soli". Sarcòfag de Berenguer de Riudeperes. Situat a la banda dreta del grup de tres adossats a l'ala est del claustre de l'Estany. Situat a dos metres d'alçada sobre el sòl. És d'estil gòtic florit i entre la inscripció gòtica apareix l'escut de la família dels nobles senyors del castell i terme de Riudeperes: tres peres d'argent sobre camp d'or. La inscripció diu: a XVII de les Kalendes de Novembre de l'any del Senyor 13... Morí Berenguer, per la gràcia de déu, abat d'aquesta església, qui féu construir de nou l'altar de Sant Antoni; sacerdot perpetu; i fundà en el mateix dos aniversaris, i enriqué molt la seva església així en l'espiritual com en el temporal. Descansi en pau".

Història

Declarat Bé Cultural d'Interès Nacional, va ser fundat l'any 1080. És una de les joies del romànic català i una de les principals abadies canòniques del país on hi residí una comunitat de canonges agustinians. Les referències documentals més antigues que ens parlen del claustre es remunten a l'any 1258. El claustre, ubicat a la part meridional del monestir, és l'element més interessant. En destaquen les columnes dobles i els 72 capitells amb iconografies de temàtica vegetal, heràldica i d'escenes bíbliques i profanes. Adossats a les parets, hi ha uns sarcòfags amb les despulles d'abats i nobles. L'ala nord del claustre, iniciada a mitjan segle XII, és la més primitiva. En els capitells es representa tota la vida de Crist, del naixement al calvari, i també altres temes al·legòrics a la redempció de la humanitat. Cal remarcar els capitells de la fugida a Egipte, del Sant Sopar i de l'entrada de Jesús a Jerusalem. En l'ala oest del claustre, sobretot a la part interior, els capitells estan decorats amb temes de bestiar, flora, geomètrics i heràldics. L'ala sud del claustre és la més moderna; fou acabada a finals del s. XIII o principis del XIV. Els seus capitells presenten motius decoratius semblants als de la galeria oest. L'ala est és iconogràficament molt rica: si bé hi trobem escenes religioses, tals com l'anunciació a Maria, també hi ha les internacionalment conegudes escenes profanes, tals com una noia pentinant-se, uns pagesos batent una garba, o un bou tocant un instrument musical. A banda dels capitells, en el claustre podem veure també el sarcòfag de la família Peguera (1335), i els dels abats Jaume de Rocabruna, Berenguer Desvall i Berenguer de Riudeperes (segle XIV).

Bibliografia

CODINA, Joan (1993). Monestir de Santa Maria de l'Estany. Història documentada amb 50 gravats, amb un resumen en castellà, francès i anglès, 2n edició 1932 (edició facsímil). DALMASES, Núria de-PITARCH, Antoni Jose (1986). Història de l'Art Català. Els inicis i l'Art romànic: segles IX-XII. Edicions 62. Inventari del Patrimoni cultural Immoble. Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. (Revisió any 2012). JUNYENT, Eduard (1960). "El monasterio del Estany". Rev. AUSA, vol III no. XXXIV. Patronat d'Estudis Osonencs. Vic. p. 441-463. JUNYENT, Eduard (1976). Catalunya romànica: l'arquitectura del segle XII. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. PUIGFERRAT, Carles (2014). Estudi històrico-documental previ a la restauració d'algunes dependències del monestir de Santa Maria de l'Estany (Moianès), [buidat parcial de l'Arxiu Parroquial de Santa Maria de l'Estany - APSME], L'Estany (Inèdit). VIGUÉ, Joan (dir.) (1984). Catalunya Romànica. El Bages. Volum XI. Editorial: Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

